

IBF i det nya Europa

All forskning bedrivs i internationell samverkan. Det betraktas numera som självklart. De tekniska vetenskaperna var först med att anamma en internationell arbetsfördelning. Ett ämne som bostads- och urbanforskning har varit långsammare med denna utveckling. Det var så sent som 1986 som en av de första internationella bostadskonferenserna anordnades. Det var ett första tecken på en påbörjad internationalisering. Sedan dess har utvecklingen gått fort, och numera anordnas ett stort antal internationella seminarier varje år i olika delar av världen och otaliga projekt som inbegriper forskare i flera länder har genomförts.

Anledningen till att det har tagit tid för bostadsforskningen att nå ut på den internationella arenan har varit tvåfaldig, enligt min mening. För det första hade bostadsforskningen från början inte några säkra rötter i olika universitetsdiscipliner. För det andra låg forskningen mycket nära tillämpningens värld. Sammantaget innebar detta att forskningen hade starka inslag av utredningsverksamhet. Det innebar också att det var svårt att nå legitimitet för bostadsforskningen som akademisk verksamhet.

När den svenska bostadsforskningen under 1990-talets början integrerades i universitetets traditionella discipliner, skapades förutsättningarna för en internationalisering. Dagens internationella samarbete tar sig många former. Det viktigaste är kanske de internationella facktidskrifter som finns och som är öppna för bidrag från alla världens akademiker. IBF är sällsynt lottad som har redaktörsskapet för en tidskrift, *Housing, Theory and Society* och delägarskap i en annan, *European Journal for Housing Policy*. Ett annat viktigt samarbetsinstrument är *European Network for Housing Research*, ENHR, som samlar nära ett tusen forskare från hela Europa till konferenser, ett gemensamt nyhetsbrev, nära två dussin arbetsgrupper, mm. Kansliet till detta nätverk finns på IBF. Verksamheten beskrivs närmare på annan plats.

Bostads- och urbanforskningen utgör vad vi brukar kalla riktad grundforskning. Det innebär att forskningen ofta har en tematisk karaktär med flera discipliner som samarbetar om forskningsproblem som ofta står policyvärlden nära. Det kan vara frågor som berör hemlöshet, allmännyttans funktionssätt, byggandets förutsättningar, segregationsproblematik, mm. Inom ramen för EUs forskningsprogram bedrivs numera viktig bostads- och urbanforskning, trots att bostadspolitiken anses falla under den s.k. subsidiaritetsprincipen, vilket innebär att bostadspolitiska åtgärder är varje medlemslands ensak.

Ett utvidgat EU öppnar nya vägar och innebär nya villkor och utmaningar.

IBF deltar i ett antal länderövergripande EU projekt som är inriktade på bostads- och urbanfrågorna i vid mening.

Titlarna berättar om innehållet:

- *Re-structuring in Marginal Rural Areas;*
- *The Importance of Housing Systems in Safe-guarding Social Cohesion in Europe;*
- *Restructuring Large-scale Housing Estates in European Cities: Good Practices and New Visions for Sustainable Neighbourhoods and Cities;*
- *Origins of Security and Insecurity; the Interplay of Housing Systems with Jobs, Household Structures, Finance and Social Security.*

Dessa projekt har antingen en social inriktning eller en inriktning mot samhällsplanering, varför de inte faller under EUs subsidiaritetsprincip.

Eftersom EU är en viktig katalysator för forskningssamarbetet inom Europa har det stor betydelse att EU nu har utökats med tio nya länder: Tjeckien, Estland, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Slovenien och Slovakien. Med undantag för Malta och Cypern har de alla ett förflutet som tidigare kommuniststater och som nu ingår i den breda Europeiska gemenskapen.

Ett utvidgat EU innebär också nya villkor och nya utmaningar för bostads- och urbanforskningen. Det är rimligt att anta att nya forskningsprogram inom EU, samt våra egna inhemska forskningsfonder, kommer att föreskriva att forskningen i ökad omfattning skall ske i samarbete med forskare från de nya staterna, och dessutom i allt större grad medverka i analyser av den byggda miljön i dessa stater.

Den vidgade arenan öppnar upp nya spännande perspektiv för den forskning som bedrivs vid IBF. Vi har mycket att lära av de nya staternas politik och marknad. Betänk att staterna har bytt politiskt system, infört marknadsekonomi, privatiserat stora delar av det offentligt ägda bostadsbeståndet, infört ett finansieringssystem och i många fall ett bostadsbidragssystem, samt helt ändrat spelreglerna för samhällsplaneringen.

Vi har förvisso en hel del att lära våra kollegor i de nya medlemsstaterna om våra kvantitativa och kvalitativa metoder, samtidigt som de fullskaleexperiment som genomförts på dessa länders bostadsmarknader kommer att ge oss västeuropeiska forskare många nya insikter när vi ger oss in i nya forskningsprojekt tillsammans med kollegor i öst.

Jag tror även att vår forskning kan ge våra svenska

politiker insikter som är nyttiga i tider då många politiker befarar att det skall komma en ström av ”sociala turister” från de nya låglöneländerna.

Flera forskare vid IBF studerar frågor om ”place attachment”, dvs hur mycket den sociala och kulturella hemmiljön betyder som konservativ, flyttningshämmande, kraft. Annan forskning berör hur flytströmmarna har rört sig över gränser och inom länder mellan regioner med olika ekonomiska förutsättningar.

Kunskapen finns här, men vi behöver göra den åtkomlig för politikens värld.

Bengt Turner, prefekt

Housing research is barely recognisable

Housing research has undergone such rapid and fundamental change in the last 30 years that it is now barely recognisable. Internationalisation has been the most apparent change, with the founding in 1986 of the European Network for Housing Research.

But an even more fundamental change that has been taking place has been the closer integration of housing research into the social science disciplines.

The two are closely related. Until the mid-1970s, housing research developed in what might be described as a state of splendid isolation, unaware of, and disinterested in, the theories being developed, the conceptual and methodological advances being made, and the debates that raged in disciplines such as human geography, political science and sociology.

In those early days, issues around the distribution of power in society, individual agency, industrialisation, de-colonisation, as well as the developments that were made in both qualitative and quantitative research methodology, passed housing researchers by without making a significant impression.

Indeed they often passed without any apparent awareness within housing research that such developments were relevant to housing or were even taking place.

Housing researchers have increasingly begun to discover the relevance of these debates for their

own work and we have witnessed a growing maturity in housing research, as advances in the disciplines are applied to housing issues. By the same token, housing research also increasingly contributes to the development of new approaches and concepts.

Can reveal important insights

Applying theories and concepts to housing enables them to be tested in our own research field.

Sometimes these applications can reveal important insight and knowledge about housing while also providing a test-bed of the theories, concepts or methods that are applied to the study of housing. A good example of this is in comparative welfare research, which, until recently, neglected housing as being only of marginal interest and significance.

This is changing rapidly. For example, the relationship between housing and security in old age is emerging as critical to our understanding of the comparative provision of welfare.

There is a long way still to go but the integration of housing research into wider social science perspectives is at last breaking the isolation of housing research, both disciplinary and internationally.

This is an exciting time of sea-change in housing research.

Jim Kemeny

RESTATE - ett interaktivt europeiskt forskningsprojekt

RESTATE (Restructuring Large-scale Housing Estates in European Cities) är ett forskningsprojekt som finansieras av Europeiska Unionen. I projektet deltar tio länder från både östra och västra Europa. RESTATE undersöker, som namnet antyder, storskaliga bostadsområden byggda någon gång efter 1945. För svensk del har vi valt att undersöka fyra bostadsområden som tillkommit under miljonprogrammets dagar; Tensta och Husby utanför Stockholm och Råslätt och Öxnehaga i Jönköping.

Dessa totalt 32 europeiska bostadsområden var vid sitt tillskapande väl planerade moderna områden, som för många familjer var rena drömmen att flytta till. Idag är samma bostadsområden tvärtom snarare mångas mardröm. Bostadsområdena är nedgångna och i stort behov av upprustning. Det en gång moderna och välplanerade är efter dagens behov inte så modernt och välplanerat längre.

De bostadsområden som ingår i forskningsprojektet har idag i stort sett samma problembild, med en stor andel låginkomsttagare, arbetslösa och i många fall koncentrationer av etniska minoriteter. Områdena är såväl fysiskt som socialt nedslitna. Det finns dock en spirande optimism och framtidstro på den inneboende potential som finns i de svenska områdena, inte minst på lokal nivå. Restateprojektet syftar till att identifiera de efterkrigstida bostadsområden som varit framgångsrika och de som varit mindre framgångsrika och att genom den internationella jämförelsen kunna skapa goda exempel som andra kan granska och omskapa för att passa lokala förutsättningar. Projektet producerar generell kunskap om områdena avseende historisk bakgrund, demografisk-, social-, ekonomisk- och fysisk utveckling, problem och möjligheter.

Restateprojektet fördjupar sig även i de filosofier och policies och den politik som bedrivits och bedrivs på internationell (EU), nationell, regional och lokal nivå. Fokus ligger på hur politiken organiseras, vilka deltar och vilka deltar inte och i så fall varför inte?

Intervjuer och statistik

Arbetet bedrivs till stora delar genom fältundersökningar och mycket av informationen inhämtas genom intervjuer med såväl politiker och förvaltningstjänstemän som boende. Givetvis kompletteras denna bild av statistik där så är möjligt. Som bekant besitter inte alla länder lika rikt och framför allt inte lika lättåtkomligt statistiskt material som vi i Sverige.

Restate-forskarna samlade i Uppsala.

Restateprojektet präglas av ett nära samarbete med lokala aktörer då tanken är att detta gynnar båda parter. Lokala aktörer besitter stor kännedom om förhållande i områdena och kan förmedla kontakter samtidigt som de nära kontakterna underlättar för att forskningsresultaten om bostadsområdena snabbare når dem som arbetar med lokal utveckling i dessa. Meningen är även att hela detta treåriga projekt till slut skall resultera i en handbok för ”policy makers” samt olika databaser med exempel på olika länders åtgärder.

Något annat som kännetecknar detta forskningsprojekt är möten för att utbyta erfarenheter. Tanken är att lokala aktörer skall få chansen att diskutera med kollegor i andra länder. Än så länge har budgeten endast medgivit virtuella möten på europeisk nivå. Chatter har anordnats kring olika teman där forskare och lokala aktörer inbjudits till diskussion. Möten är också ett viktigt inslag för oss forskare. Inför varje delrapport träffas vi i någon av städerna och diskuterar och opponerar på de skrivna nationella rapporterna och planerar för kommande. Vi passar även på att åka till de bostadsområden vi forskar på där lokala aktörer gärna ställer upp och visar oss runt. Dessa Restatemöten organiseras på så vis att vi juniora forskare träffas ett par dagar innan de seniora forskare sluter upp. Vi får då chansen att diskutera de mindre frågorna och de problem vi ställts inför i fältarbetet. Restateprojektets interaktiva prägel har framförallt givit mig, som nybliven forskarstudent, snabbt tillträde till värdefulla kontaktnät, såväl på lokal nivå i Husby och Tensta som på europeisk nivå med juniora likväl som seniora forskare.

Emma Holmqvist

Antalet hushåll i riskzonen för fattigdom ökar i Europa

Bidrar en ökad fattigdom och en ojämnare fördelning av välfärden till en åderlåtning av den sociala kohesionen i samhället? Det är en av huvudfrågorna i det EU-finansierade forskningsprojektet *The Importance of Housing Systems in Self-guarding Social Cohesion in Europe (SOCOHO)*.

De hypoteser vi prövar i projektet är om de ekonomiska och sociala förändringar som blåser över Europa försvårar de traditionella formerna för reproduktion av den sociala kohesionen, utan att nya former ännu etablerats. Projektet påbörjades 1999 och slutrapporten för hela projektet kommer att publiceras sommaren 2004.

Social kohesion handlar om tillit, sammanhållning och socialisation och om hur det uppstår gap mellan grupper av människor när kohesionen minskar. En minskad social kohesion betyder bland annat att människor lever i skilda delar av samhällen. Gap mellan människor är farliga. De hotar den sociala ordningen, den personliga säkerheten och stabiliteten i samhället.

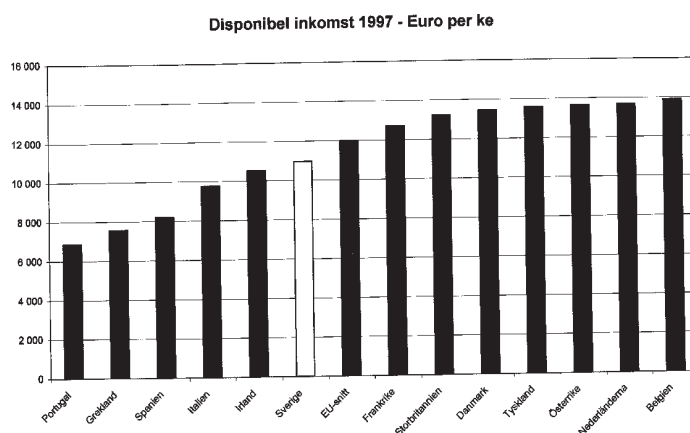
De flesta länder i Europa har upplevt att individuell integration via en traditionell karriär på arbetsmarknaden med långa anställningar och en säker inkomstutveckling tillhör historien. Den har ersatts med kortvariga anställningar och hög risk för arbetslöshet och inkomstminskning. När risken för fattigdom ökar har samtidigt välfärdsstatens kapacitet att kompensera för inkomstminskning minskat. Andelen hushåll som är i riskzonen för fattigdom, till exempel ensamstående föräldrar och enboende, ökar i Europa. Det finns därför skäl att anta att det på en samhälls nivå uppstår en ökad social ojämlikhet som i sinom tid äventyrar den sociala kohesionen.

Fattigdom i fokus

Konsekvenser av en ökad relativ fattigdom står i fokus för SOCOHO-projektet. För de flesta svenskar är fattigdom ett begrepp som vi inte i första hand associerar med vårt samhälle. Hela tanken bakom välfärdsstaten har varit att tränga undan en social och ekonomisk ojämlikhet.

Självbilden bland många svenskar är att Sverige fortfarande är ett av världens rikaste länder. I FN:s beskrivningar av fattigdom är också Sverige fortfarande ett rikt land. Då beaktas förväntad medellivslängd, inkomst, hälsa, utbildning och arbetslöshet. Här överglänses vi bara av Japan. Men

ser vi bara till BNP per capita intar vi en bottenplacering inom EU. Även om välfärd är komplex och bestäms av olika stags resurser är det ingen tvekan om att inkomster är betydelsefulla för individers och hushålls möjligheter att styra sina liv. Inkomstfördelningen har efter 1980 visat ett trendbrott och skillnaderna har ökat.

Vi ser också att det system som byggts upp för att kompensera för inkomstförluster har misslyckats med att säkerställa välfärden för de unga vuxna, de som invandrat till Sverige och de ensamstående föräldrarna.

Lägre andel fattiga än EU

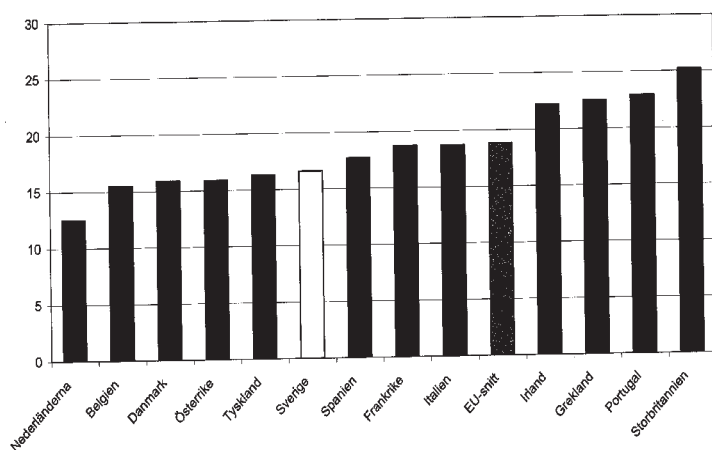
Begreppet relativ fattigdom saknar en ensartad definition och det har betydelse för slutsatserna i SOCOHO-projektet.

Fattig är man enligt EU: s definition om den disponibla inkomsten understiger 60 procent av medianinkomsten i landet – den så kallade fattigdomströskeln. Hänsyn är då tagen till hushållens sammansättning och varierande köpkraft i EU-länderna.

Av Sveriges dryga 4,5 miljoner hushåll låg år 1997 närmare 17 procent under fattigdomströskeln. (Se bild överst på nästa sida.) Fördelningen är inte normal utan fler hushåll är nära tröskelvärdet för fattigdom snarare än extrem fattigdom. Mer än 90 procent av de fattiga hushållen har socialbidrag och omkring 60 procent får bostadsbidrag.

Sverige har en något lägre andel fattiga än EU-genomsnittet och vi har också ett mindre så kallat fattigdomsgap än genomsnittet, det vill säga ju större gap desto större skillnad mellan den genom-

Andel fattiga hushåll, 1997

arbete och sociala transfereringar. Men skillnaderna är stora mellan de rika och de fattiga. För femte kvintilen dominerar arbetsinkomster och för första kvintilen sociala transfereringar, vilket gör dessa hushåll extra känsliga för förändringar i olika försäkringssystem.

Bland hushållen i den femte kvintilen finner vi framför allt par utan barn, däremot inte de ensamstående föräldrarna. De förändringar i inkomster som vi under senare år fått uppleva har påverkat de ensamstående föräldrarna mer än andra. År 1997 hade de en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som motsvarade 75 procent av medianen. Motsvarande andel för par med barn var 140 procent. Att leva ensam med barn är betydligt vanligare i Sverige än i övriga EU-länder – vart femte barnhushåll består av en ensamförälder, vilket betyder att vi har många fattiga barn i detta land.

Betraktat i ett EU-perspektiv intar Sverige en mittenposition när det gäller andel fattiga hushåll. Detsamma gäller inkomstnivån bland de fattiga och fattigdomsgapet. Däremot intar Sverige en tätposition ifråga om små skillnader i inkomstgap mellan de fattigaste och de rikaste hushållen. Den största ekonomiska ojämlikheten återfinns i Spanien och den minsta i Österrike.

Rik och fattig dimensionen i boendet

Skillnader i inkomster avspeglas också på bostadsmarknaden. Det är välkänt att svenska hushåll som bor i hyresrätt lägger mer på sin bostad än övriga hushåll i EU - i genomsnitt 28 procent. Detsamma gäller de hushåll som definieras som fattiga. Även de har en tyngre börda än andra fattiga hushåll i EU, 35 procent.

snittliga inkomsten bland fattiga och tröskelvärdet. Men fattigdomen varierar mellan olika typer av hushåll.

Några hushållstyper	Andel fattiga (%)
Enboende unga vuxna	41
Enboende 75+	28
Ensamstående med barn	28
Par utan barn	4
Par med 1-2 barn	7

För vissa är fattigdomen temporär, men för andra permanent. Fattigdomen varierar också mellan de som invandrat till landet och de som är födda här. Men sambanden är komplexa och varierar mellan vistelsetid, utbildning och just födelse-land.

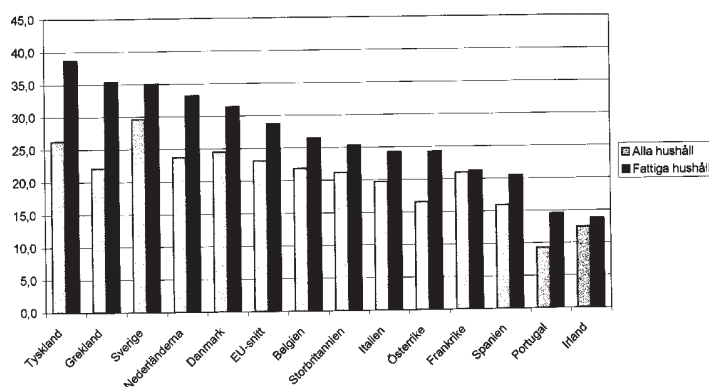
Ojämlikhet

Ojämlikheten i inkomstfördelningen mäts som förhållandet mellan den disponibla inkomst som upp bärs av de 20 procent av hushållen med den högsta inkomsten (femte kvintilen) och de 20 procent med den lägsta inkomsten (första kvintilen).

Inkomstfördelningen i Sverige är något mer jämn än i övriga EU-länder, så tillvida att de med högsta inkomsten har en lägre andel av de totala inkomster och de med lägsta inkomsterna något högre andel. Hushållen i den femte kvintilen har närmare fyra gånger så stor andel av inkomster som hushållen i den första kvintilen. I EU är motsvarande andel fem.

För de flesta hushåll dominerar inkomster från

Hyran som andel av den disponibla inkomsten, 1997

Att boendet är en börda för många fattiga förstärks av att det bland dessa hushåll var närmare 20 procent som inte kunnat betala sin hyra under det senaste året (1997) till skillnad mot 6 procent i hela EU.

Rik och fattigdimensionen i boendet kan åskådliggöras på många olika sätt. Det finns också tydliga demografiska skillnader som naturligtvis har sin grund i inkomstskillnader. Skillnaderna framträder i form av olika andel som bor i ägt småhus respektive hyrd lägenhet.

Inom EU är bostadsbidragen inte en del av inkomsten. Men när dess beaktas minskar andelen fattiga i Sverige mer än i något annat EU-land (11 procent). Bostadsbidragen är med andra ord effek-

tiva. Det kvarstår dock det faktum att man betalar en högre andel av sin disponibla inkomst för boendet. Många av de fattiga hushållen betalar inte bara en extraordinär hög andel i hyra, de bor också trångt. Den fråga vi reser i EU-projektet är vilken betydelse en mindre reglerad bostadsmarknad på sikt får för fattiga hushåll och deras möjligheter att finna en bostad.

Ökade skillnader blir mer synbara. Segmenteringen är stark på den svenska bostadsmarknaden, bostäder med olika upplåtelseformer ligger geografiskt avskilda. Därför blir också segregation så påtaglig.

Lena Magnusson

ENHR, APNHR, ANHR och Sub Sahara Network for Housing Research

ENHR, "European Network for Housing Research" har nu funnits i 16 år. Det har vuxit över åren och har nu cirka 1 000 individuella medlemmar och cirka 100 institutionella medlemmar. Nätverket har över 20 arbetsgrupper inom olika områden, ger ut ett nyhetsbrev och ordnar större och mindre konferenser. Utan överdrift är ENHR det helt dominerande nätverket för bostads- och urbanforskare i Europa.

ENHR tog för några år sedan initiativet till ett nytt nätverk, APNHR, "Asia Pacific Network for Housing Research" med säte vid University of Hong Kong. Detta nätverk har redan anordnat sin andra konferens och en tredje äger snart rum i Singapore.

På deras hemsida kan man bland annat läsa: *"Urban housing systems in the Asia-Pacific region span across a wide spectrum ranging from laissez faire through public-private partnership to government-led systems. Some may follow closely the general macro socio-economic policies while some may not. Similarly, housing conditions do not*

necessarily reflect the level of economic development of respective countries/cities. The diversity of the housing policy and practice in the Asia-Pacific countries and cities are yet to be adequately compared and explained."

Två nya nätverk

Nu är två nya nätverk på väg att bildas. Ett arabiskt nätverk, ANHR, "Arabic Network for Housing Research" med kansli i Kairo. Det andra nätverket är ett nystartat afrikanskt nätverk, "Sub Sahara Network for Housing Research". Detta nätverk har initierats av en av ENHRs arbetsgrupper och stöds av FN.

Framtiden får utvisa hur framgångsrika dessa nya nätverk kommer att vara. De har emellertid initierats av ENHR och dess kansli i Gävle och det finns en stark vilja i ENHRs styrelse att vidga den europeiska forskningsgemenskapen till den internationella arenan.

Läs mer på:
www.enhr.uu.se
www.hku.hk/apnhr

Reflections on Incidental and Intentional Aspects of International Collaboration

When I was asked to give an indication of the international character of my work here at IBF, I recognized that I did not want to simply describe my collaboration with researchers in some other country. Rather, I wanted to emphasize that my international work has incidental and intentional aspects, and that both are important. The incidental aspect has to do with the many chance meetings that have led to pleasant, fruitful and sometimes lasting exchanges.

For example, in 1985, when I had just started graduate studies in social ecology at the University of California at Irvine, my advisor at the time, Daniel Stokols, asked me to help a Swiss postdoctoral researcher translate a paper into English.

While we discussed his paper, Urs Fuhrer helped me reach some insights into the difficulties and values of working across languages and cultures. Having grown up in the linguistic isolation still possible throughout the United States, I hadn't previously joined in the process through which one person presents his ideas and arguments in writing to people who speak and read in a different native language.

Once engaged in that process, I became more aware of the complex rules and irregularities in grammar and spelling that make English frustrating for those who acquire it as a second (or third ...or first) language. I also began to appreciate in a more direct way just how we gain access to additional accumulated knowledge and current ideas when people work together to overcome language barriers.

I have stayed in contact with Urs since that time, and with him I have co-authored articles on topics such as how high leisure time mobility may follow when heavy neighborhood traffic diminishes the emotional attachment that residents have to their home.

The intentional aspect of my international work has to do with reaching out to specific people who command or have access to the knowledge, capabilities and resources needed to address particular research problems. Importantly, the intentional aspect also involves being open to those who reach

out to me. Much of the time I am physically located in my office here in Gävle, but with today's communication capabilities I can quickly connect with colleagues located elsewhere.

I now communicate on a regular basis with senior researchers, graduate students, and journalists in countries around the world. As an example, I can mention my work with Ray Catalano, who I had known initially from my days at Irvine and then again at Berkeley.

Ray initiated this collaboration in the late 1990s by asking for some assistance in acquiring data he could use to test a hypothesis about aggregate level unemployment as an ambient stressor that can affect population health. Such a hypothesis is difficult to test in the USA, as unemployment there can indicate not only increased stress for the person who loses a job and those related to that person, but also a loss of access to healthcare.

If the health of the population declines in some way with an increase in unemployment rate, it is hard to know whether that decline is due to reduced access to healthcare or to the psychosocially stressful effects of unemployment, such as increased uncertainty about the future.

As unemployment in Sweden does not translate into reduced access to healthcare nearly to the degree it does in the USA, Ray thought that Swedish data would enable a cleaner test of the hypothesis. Since then we have tested a variety of other hypotheses about stress-mediated associations between environmental variations and population health outcomes, making the most of the particular features of the Swedish context.

Terry Hartig

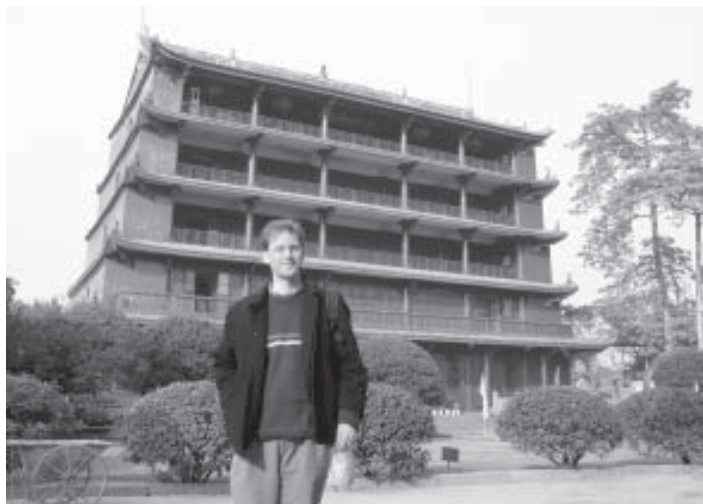
Kinas bostadsmarknad undersöks

Vid IBF har fyra forskare samlats kring ett projekt om bostadspolitik och bostadsmarknader i Kina. Syftet är att undersöka hur den nya bostadsmarknaden påverkar resurssvaga grupper. Projektdeltagare är Bengt Turner, Mattias Burell, Zan Yang och Jie Chen. Projektet har ett treårigt ekonomiskt stöd från Sida/Vetenskapsrådet och påbörjades 2004.

I december 2003 reste Mattias Burell till Beijing för att inleda samtal med de kinesiska samarbetspartnerna vid *China Real Estate and Housing Research Association*. Planen är att samarbeta med de kinesiska kollegorna, genomföra tre fallstudier på kommunnivå, samt anordna två workshops under den närmaste treårsperioden. Projektet kommer att resultera i ett antal forskningsartiklar för publicering i vetenskapliga tidskrifter och förhoppningsvis en monografi om Kinas bostadsreformer.

Under sin vistelse gjorde Mattias Burell en kort pilotstudie av bostadspolitik i staden Guangzhou i södra Kina. Denna förundersökning visade att Kinas bostadspolitik befinner sig i en dynamisk och komplicerad process. Å ena sidan finns köpstarka grupper i samhället som inte tvekar att köpa nybyggda bostadsrätter. Å andra sidan finns det ekonomiskt svaga grupper som har det mycket svårt på bostadsmarknaden.

En brännande fråga som debatterats på senare år är hur gamla stadskärnor skall förändras på bästa sätt. Rivningar av fallfärdiga bostadshus har skapat kontroverser mellan rivningsföretag, den lokala ordningsmakten, och bostadsinnehavare som inte

Mattias Burell ska undersöka hur den nya bostadsmarknaden påverkar resurssvaga grupper.

vill flytta. På många håll i landet har rivningarna lett till omfattande protester och motsättningar mellan medborgare och myndigheter. Mattias Burell ser med tillförsikt på det nya IBF-projektet.

Projektet kommer i huvudsak bestå av tre fallstudier med lite olika infallsvinklar. Mattias Burell kommer att studera den politiska processen kring bostadspolitik och i vilken utsträckning resurssvaga gruppers intressen värnas. Zan Yang skall studera de diskrepanser som finns mellan bostadspriser och hushållsinkomster i Beijing, och Jie Chen skall studera polariseringen av bostadsmarknaden i Shanghai. Bengt Turner är projektledare och bidrar med sin kunskap från Ryssland och Östeuropa om hur bostadsmarknader i övergångsekonomier fungerar.

Nordisk bostadspolitik i jämförande historiskt ljus

Skillnaderna mellan de nordiska ländernas bostadspolitiska system är gåtfullt stora, särskilt som de nordiska ländernas välfärdsmodeller i övrigt brukar betraktas som tämligen likartade. De fem länderna tycks representera varsin bostadspolitisk modell.

I det här projektet söker Bo Bengtsson, tillsammans med fyra nordiska kolleger, närma sig lösningen på denna gåta - som knappt ens uppmärksammas i tidigare forskning - genom en historisk rekonstruktion av hur bostadsfrågan utvecklats i de

fem länderna under 1900-talet.

Projektets inriktning är i huvudsak empirisk, och de empiriska studierna relateras till teorier om rationalistiska spel, formativa moment och institutionalisering.

Övriga forskare kommer från NOVA i Oslo, Institut for statskundskab på Københavns universitet, Sociologiska institutionen på Åbo universitet och Borgarfræðasetur på Islands universitet i Reykjavík.

Europeiskt samarbete om utkantsproblematiken

Outskirts of European Cities är en COST Action understödd av EU och syftar till ett europeiskt samarbete, i det här fallet på fältet *Urban civil engineering*.

Outskirts of European Cities initierades av Geneviève Dubois-Taine och började år 2000. Deltagarna har kommit från flertalet EU-länder, men också från några av de blivande medlemsländerna, Slovenien och Cypern, samt från Schweiz och Norge. Från IBF har sociologen Mats Franzén varit med.

Som andra COST-aktioner har inte heller den här varit ett regelrätt forskningsprojekt, utan snarare ett tankeutbyte mellan forskare och praktiker från skilda länder. Åtminstone i den här aktionen kan utbytet påstås ha nått tämligen långt i sin kartläggning och förståelse av den så kallade utkantsproblematiken.

Vad har den då handlat om? Naturligtvis om vad som händer i de europeiska städernas utkanter. Städerna i Europa har ofta en tydlig kärna, inte sällan av medeltida ursprung. Men lika tydlig som staden är i sin mitt, lika otydlig är den i sina expansiva utkanter, där berg, skog och åker mer och mer blandas upp med en rad urbana element. Förutom bostäder, ser vi här fler och fler lager, shoppingcentra, temaparker, sportanläggningar och kontorsarbetsplatser, alltsammans sammanbundet av ett mer eller mindre välplanerat vägnät.

I många städer handlar det om en mäktig rörelse utåt som delvis tömmer centrum på urbana aktiviteter. I sammanhanget är det populärt att tala om *sprawl* eller fragmentarisering i ett försök att fånga denna till synes kaotiska utveckling. Men utkanterna är mindre kaotiska än de verkar. I vad som för ögat framstår som ett godtyckligt utkastande av urbana element till städernas utkanter, finns likväl en ordning.

Försöka förklara utvecklingen

Aktionen har till stor del handlat om att få ett grepp om hur den här ordningen ser ut. Framförallt genom att försöka förklara utvecklingen, men också genom att bakom det visuella kaoset bemöda sig om att se ett slags funktionell ordning, exempelvis i form av framväxten av flerkärniga regioner. Det som från stadens centrum sett ser ut som en utspridning av urbana element, ser från utkanten delvis ut som en

koncentration av sådana. Utkanterna består inte längre bara av fabriker och bostäder, utan det blir mer och mer möjligt att här leva hela livet.

Hur har då arbetet bedrivits? Aktionens deltagare har mötts regelbundet i olika europeiska städer, från Helsingfors till Madrid, från Belfast till Nicosia. Stadens utkanter har stått i fokus, dels genom föreläsningar, dels genom en utkants-exkursion. Intryck och observationer har sedan diskuterats av gruppens deltagare, vilket resulterat i ett spännande erfarenhetsutbyte, när människor med olika hemvist och vetenskaplig bakgrund på plats ventilerat ett och samma fall.

Tre arbetsgrupper

Aktionen har vidare bedrivits i tre arbetsgrupper: *Structures*, *Governance* och *Dynamics*. Uppdelningen har varit ett försök att strukturera diskussionerna genom att fördela tyngdpunkten olika i grupperna.

Vad har vi kommit fram till? Att snabbt sammanfatta detta låter sig inte göras i en handvändning. Men några saker är påfallande som en utbyggd kollektivtrafiks betydelse för att koncentrera utkanterna och göra dem tillgängliga för icke bilburna, eller de i staden historiskt givna förutsättningarnas betydelse för utvecklingens riktning. Fler kunde självfallet nämnas.

En hel del av erfarenheterna kommer att publiceras. I juni utges sålunda fyra volymer under den gemensamma titeln *European Cities: Insights on Outskirts*.

Varje arbetsgrupp kommer att publicera var sin volym: *Structures*, *Governance* och *Dynamics*. Varje del består av en rad uppsatser om olika fall, som regel städer, samt en inledande syntes. Den fjärde delen sammanfattar de under aktionen besökta städerna och inleds med en längre sammanfattning av hela aktionens erfarenheter och insikter.

Outskirts of European Cities avslutas med en för allmänheten öppen tvådagarskonferens i Paris den 17-18 juni i år som hålls i Toit de le Grande Arche, La Defence. Där kommer en del av våra resultat att presenteras av deltagarna samt kommentarer att ges från inbjudna forskare.

Mats Franzén

Vägarna i de fattigaste delarna av Kapstaden klarar inte ens av måttligt regn. Att få de lokala myndigheterna att förbättra infrastrukturen är en viktig uppgift för boendeorganisationerna i dessa områden.

Urbanpolitik i det nya demokratiska Sydafrika

Sara Monaco har påbörjat ett doktorandprojekt som syftar till att studera boendeorganisationer och deras relation till lokala politiska partier och den lokala regeringen i det nya demokratiska Sydafrika.

Avsikten är att välja ut ett antal boendeorganisationer i olika typer av bostadsområden i Kapstaden för att undersöka relationerna till övriga aktörer.

Människor i Kapstaden fortsätter att bo mycket segregerat och det är rimligt att anta att organisationerna har upplevt de politiska förändringarna på

olika sätt. Man kan till exempel tänka sig att vita har förlorat politisk makt medan svarta istället har vunnit inflytande.

Genom enkäter och intervjuer är avsikten att beskriva hur de här relationerna har förändrats och vilka politiska och sociala mekanismer som kan förklara denna förändringsprocess.

Samarbete har inletts med University of Cape Town.

Disputationer

Nils Hertting disputerade den 30 januari vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet, med avhandlingen *Samverkan på spel. Rationalitet och frustration i nätverksstyrning och svensk stadsförnyelse*.

Stefan Toll disputerade den 17 maj vid Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet med avhandlingen *Studies in Mortgage Pricing and Finance Theory*.

Annika Almqvist disputerade den 25 maj vid Sociologiska institutionen, Uppsala universitet med avhandlingen *Drömmen om det egna huset: från bostadsförsörjning till livsprojekt*.

Erhållna projektmedel

EU-kommissionen, 108 000 • för projektet "Origins of Security and Insecurity: The Interplay of Housing Systems with Jobs, Household Structures, Finance and Social Security". Projektledare är Bengt Turner.

Länsstyrelsen i Västmanland, 75 000 kr för projektet "Byggkostnader". Projektledare är Tommy Berger.

Kopparstaden, 65 000 kr för projektet "Boendepreferenser och hyror i Falun". Projektledare är Tommy Berger.

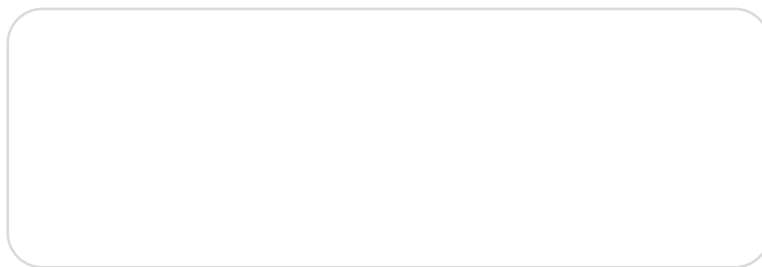

Nyligen publicerat

- Andersson, Roger (2004), *Att flytta eller inte flytta? En kvantitativ studie av socioekonomiska utfall för flyktingar som flyttat från de svenska storstäderna*. (To move or to stay? Socioeconomic outcomes for refugees who left Swedish metropolitan areas in the 1990s) Bilaga till Rapport Integration 2003. Integrationsverket.
- Andersson, Roger (2004), *Områdesbaserade interventioner i utsatta bostadsområden – reflektioner kring ett europeiskt forskningsprogram*, UGIS. (Area-based interventions in poor neighbourhoods – some reflections based on a European research project, UGIS) Bilaga till Rapport Integration 2003. Integrationsverket.
- Berger, Tommy Byggkostnaderna i Sverige – igår och i morgon, mimeo. Institutet för bostads- och urbanforskning
- Boström, Magnus & Sandstedt, Eva (red.) (2004) *Är vi på rätt väg? – tendenser, möjligheter och problem*, Stockholm: FORMAS
- Bråmås, Åsa (2004) *”Utvecklingen av boendesegregationen i mellanstora städer under 1990-talet”*, (Residential segregation in middle-sized Swedish cities during the 1990:s) Bilaga till Rapport Integration 2003, Integrationsverket.
- Franzén, Mats ”Rummets tvära dialektik: notater till Henri Lefebvre” (The edged dialectics of space: notes to Henri Lefebvre), i Thomas Johansson & Ove Sernhede (red.): *Urbanitetens omvandlingar. Kultur och identitet i den postindustriella staden*. Göteborg: Daidalos 2004, s. 49-63.
- Franzén, Mats ”Jane Jacobs och den urbana offentligheten” (Jane Jacobs and the urban public), i Thomas Johansson & Ove Sernhede (red.): *Urbanitetens omvandlingar. Kultur och identitet i den postindustriella staden*. Göteborg: Daidalos 2004, s. 33-47.
- Franzén, Mats: ”Nordamerikanska erfarenheter av och insikter om staden och sporten.” (North American experiences of, and insights on, sport and the city) Ralph C. Wilcox et. al. (eds): *Sporting dystopias: the making and meanings of urban sport cultures*. Albany N.Y.: State University of New York Press 2003. *Idrottsforum.org* 27/1 2004
- Kemeny, Jim (2004) Editor’s introduction to *Housing Theory and Society*, vol 21
- Malmberg, Bo, Marianne Abramsson, Lena Magnusson och Therese Berg (2004) *Från eget småhus till allmännyttan*. Institutet för framtidsstudier, Stockholm
- Sandstedt, Eva; Boström, Magnus (red.) (2004) *Är vi på rätt väg? Studier om miljöfrågans lösning*, Stockholm: FORMAS
- Sandstedt, Eva (2004) Hållbar stadsutveckling? Den svårbedömda hållbarheten i ord och handling, i Boström, Magnus & Sandstedt, Eva (red.) (2004) *Är vi på rätt väg? Studier om miljöfrågans lösning*, Stockholm: FORMAS.
- Sandstedt, Eva & Boström Magnus (2004): *Är vi på rätt väg? Perspektiv på miljöfrågan – teoretiska utgångspunkter*. Stockholm: FORMAS
- Sandstedt, Eva; Engvall, Karin & Norrby, Christina ”The Stockholm Indoor Environment Questionnaire: a sociologically based tool for the assessment of indoor environment and health in dwellings”, in *Indoor Air*, Volume 14, February 2004 p. 24.
- Toll, Stefan (2004) *Studies in Mortgage Pricing and Finance Theory*. Universitetsstryckeriet, Uppsala 2004
- Turner, Bengt and Stephen Malpezzi (2003), ”A Review of Empirical Evidence on the Costs and Benefits of Rent Control”, *Swedish Economic Policy Review*, vol. 10 (refereed)
- Turner, Bengt and Zan Yang, (2004). ”The dynamics of Swedish National and Regional House Price Movement” *Urban Policy and Research*, Vol. 22, No. 1. March (refereed)
- Turner, Bengt and Zan Yang, (2004). ”Shock Hunting: The Relative Effects of Regional – Dependent, Regional – Specific and Interest Rate Shocks in the Property Market”. Presented in the economics workshop of ENHR in Vienna, Feb, 2004. Under review.
- Vedung, Evert (2003) Public Policy and Program Evaluation, översättning till ukrainska av *Public Policy and Program Evaluation* (New Brunswick, New Jersey and London: Transaction Publishers; vilken i sin tur är en översättning från manuskriptet till *Utvärdering i politik och förvaltning*, 2:a uppl., Lund: Studentlitteratur, 1998)
- Vedung, Evert, 2004, ”Evaluation Research and Fundamental Research,” i Reinhard Stockmann, red., *Evaluations-forschung: Grundlagen und ausgewählte Forschungsfelder*, 111-134, Opladen: Leske: Budrich, 2, überarbeitete und aktualisierte Auflage.

Marknadstidning B

AVS:
Institutet för bostads- och urbanforskning
Uppsala universitet
Box 785, 801 29 Gävle

Gränslöst sommaruniversitet!

Den 20-23 september möts forskare och praktiker i den idylliska danska småstaden Köge för att fundera på hur livet blev efter Öresundsbron. Det handlar om SABOs artonde sommaruniversitet. Temat är **regional integration och stadsutveckling**. Fokus kommer att ligga på storstadsområdena i Öresundsregionen och andra regioner som växer samman.

En central fråga på sommaruniversitet är vilken roll bostadsföretagen har i denna stadsutvecklings- och integrationsprocess. Som partners, pådrivare eller rentav tillväxtmotorer?

Sommaruniversitetet fungerar som en aktiv mötesplats mellan forskare och praktiker. Här får anställda i bostadsföretag och kommuner, samt beslutsfattare och representanter från boendeorganisationer en möjlighet att under fyra dagar fördjupa sina insikter och knyta kontakter med kollegor och forskare till glädje för framtiden.

Sommaruniversitetet förläggs i Köge, ca 40 minuter med tåg eller bil från Köpenhamn. Våra samarbetspartners i år är Boligselskabernes Landsforening (BL) och KAB Bygge- og boligadministration, Statens Byggeforskningsinstitut (By og Byg) i Danmark, samt MKB Fastighets AB i Malmö. Institutet för bostads- och urbanforskning (IBF) vid Uppsala universitet ansvarar för program och vetenskaplig handledning.

För mer information, kontakta Ulrika Sax, tel: 08-406 5513 eller e-mail: ulrika.sax@sabo.se.

UPPSALA
UNIVERSITET

Redaktör: Åsa Sundström, tel 026-420 65 03, e-post: asa.sundstrom@ibf.uu.se
Redaktion: Lena Magnusson, Åsa Sundström, Evert Vedung och Åsa Bråmås
Ansvarig utgivare: Bengt Turner
Hemsida: www.ibf.uu.se